

- d) retrogradarea în funcție cu o treaptă pe un termen de până la 6 luni;
- e) retrogradare cu un grad special pe un termen de până la 1 an;
- f) suspendarea dreptului de a fi promovată în funcție pe o perioadă de 2 ani;
- g) suspendarea dreptului de a fi avansat în trepte de salarizare pe o perioadă de până la 1 an;
- h) destituire din funcție.”

Bibliografie

1. Caraiani Gh., Cazacu C., Vămuirea marfurilor de export-import, București, 1996.
2. Codul Vamal Nr. 1149 din 20.07.2000. Publicat: 23.12.2000 în Monitorul Oficial Nr. 160
3. Condor Ioan, Condor Silvia-Cristina Drept vamal și fiscal, București, 2002.
4. Federal Disciplinary Act of 9 July 2001 BDG (BGBl. I p. 1510).
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1161 la 20.10.2016 cu privire la aprobarea Codului de etică și conduită a funcționarului vamal.
6. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.07.2008, Monitorul Oficial al RM nr. 230-232 din 23.12.2008.
7. Legea nr.7/2007 Estatuto Básico del Empleado Público din 12 aprilie 2007.
8. Legea României nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici.
9. Legea Nr. 302 din 21.12.2017 cu privire la Serviciul Vamal. Publicat: 02.03.2018. În Monitorul Oficial Nr. 68-76.
10. Loi du République Française n° 84-53 du 26 janvier 1984 portant disposition statutaires relatives à la fonction publique territoriale <http://www.legifrance.gouv.fr/>
11. Mocanu Victor, Pascalu Inna, Răspunderea administrativă. Universitatea de Studii Europene din Moldova, Chișinău, 2013.
12. Moldovan Aurel Teodor „Drept vamal”, editura C.H.Beck, București 2006.
13. Radu Ghenadie, Drept vamal comunitar. Proiect - Implementarea acordului de parteneriat și cooperare RM-UE, Chișinău 2001.
14. Sîrbu Eduard, Melnic Viorel, Reglementări vamale: Sistemul destinațiilor vamale în Republica Moldova, Combinatul Poligrafic, Chișinău 2009.
15. Tofan Mihaela, Drept vamal, Ed. CH Beck, București 2008.
16. Ursu Viorica, Oleg Canțer, Ion Magu, Schițe de contribuție la monografia de drept vamal, Editura Foxtrot, Chișinău, 2006.
17. Voicu Marin, Drept comunitar, Ed. Universul Juridic, București, 2003.

CZU: 343.23:349.6

RĂSPUNDEREA PENALĂ ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Mihnea CERCHEZ,
doctorand, ULIM

REZUMAT

În materia dreptului mediului, în contextul apariției crizei ecologice, începând cu deceniul al patrulea al secolului al XX –lea, se conturează debutul unui proces de conștientizare a oportunității ocrotirii mediului înconjurător. În plan juridic, reacțiile nu au întârziat să apară. Dreptul stabilește regulile de conduită în domeniul mediului, dar și sancțiunile care pot interveni în situațiile în care aceste reguli se încalcă prin săvârșirea de fapte dăunătoare mediului.

Cuvinte cheie: răspundere, infracțiune, sancțiune, mediu, ecologic

SUMMARY

In the field of environmental law, in the context of the ecological crisis, starting with the fourth decade of the 20th century, the onset of a process of awareness of the opportunity of protecting the environment. In legal terms, reactions have not been delayed. The law establishes rules of conduct in the field of the environment, but also the sanctions that may occur in situations where these rules are violated by committing acts harmful to the environment.

Keyword: liability, crime, sanction, environmental, environmental

Introducere. Degradarea mediului înconjurător constituie astăzi una din marile probleme ale omenirii. Mediul este afectat atât de consecințele subdezvoltării cât și a celor dezvoltării excesive. În țara noastră, protecția mediului reprezintă o problemă de interes național, constituind o obligație a autorităților, administrației publice centrale și locale, precum și a tuturor persoanelor fizice și juridice. Nevoia de exploatare, dar și de protecție a componentelor mediului natural (mediul geografic, factori fiziologici, biologici, demografici) au determinat adoptarea unui complex de norme juridice specifice fiecărui stat. În legislația dreptului comunitar au fost adoptate norme juridice privind protecția mediului înconjurător, controlul circulației peste frontiere a deșeurilor periculoase, utilizarea rațională a resurselor umane, protecția speciilor rare de floră și faună, etc. Referitor la noțiunea de „mediu” în viziunea Comunității Europene acesta este definit ca fiind ansamblul elementelor care, în complexitatea relațiilor lor, constituie cadrul, mijlocul și condiția de viață a omului. În literatura de specialitate mediul este văzut ca un ansamblu de factori (naturali sau creați prin activități umane) care acționează asupra condițiilor de viață și existență ale omului. În dreptul in-

tern definiția legală a mediului a fost dată în articolul 1 pct.41 al Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului. Întâlnită în toate ramurile dreptului, noțiunea de răspundere juridică sugerează ideea de sancțiune. Fiind o categorie istorică, răspunderea istorică este o instituție vie care s-a format și a evoluat odată cu societatea umană. În dreptul mediului înconjurător, răspunderea juridică a devenit, sub impactul revoluției tehnico-științifice, o „zonă fierbinte” datorită situației ecologice mondiale afectată grav de consecințele industrializării și automatizării, a exploatării neraționale a resurselor naturale, precum și alți factori [18].

Este recunoscut faptul că în domeniul protecției mediului și al conservării naturii, rolul cel mai important le revine mijloacelor preventive de tip civil sau administrativ, care sunt guvernate de principiul intervenției minime, în timp ce cele de drept penal au un rol subsidiar. Evoluția spectaculoasă a dreptului mediului înconjurător sub presiunea crizei ecologice generalizate, pe de o parte, și preocupările statelor puternic industrializate de a proteja mediul, pe de altă parte, au pus în evidență insuficiența și ineficacitatea normelor de recomandare pentru protecția mediului, precum și a

formelor de răspundere civilă și contravențională.

Răspunderea penală pentru încălcarea normelor privind protecția mediului înconjurător se înscrie în principiile răspunderii infracționale, specificul angajării ei cu privire la protecția mediului fiind determinat de anturajul obiectului ocrotit de lege și al cărui atingere este adusă prin abaterea săvârșită cu vinovăție. Infracțiunile cu privire la mediul înconjurător se pot defini ca fiind acele fapte periculoase, prin săvârșirea cărora se aduc relațiilor sociale, a căror ocrotire este condiționată de apărarea factorilor naturali și artificiali ai mediului, atingeri care se concretizează din punct de vedere a consecințelor, într-o pagubă adusă persoanelor fizice și juridice care le administrează, punerea în pericol a sănătății oamenilor, animalelor și plantelor sau producerea de pagube economiei naționale. Ordonanța de urgență a Guvernului nr.195/2005 privind protecția mediului prevede și sancționează o serie de fapte considerate infracțiuni, dacă au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală pentru care pedeapsa este amenda sau închisoarea [18].

Cu toate acestea, în contextul profunde crize ecologice care se manifestă la nivel mondial, s-a considerat că există o insuficiență și o ineficiență a normelor de recomandare pentru protecția mediului și a celorlalte forme de răspundere juridică. În aceste condiții, răspunderea penală, ca cea mai severă dintre formele răspunderii juridice, este și ea chemată să contribuie la respectarea normelor edictate în domeniul protecției mediului. Pentru a contribui efectiv la protecția mediului, dreptul penal trebuie nu numai să se adapteze și să proporționalizeze pedepsele cu prejudiciile ecologice, dar și să instituie o represiune a poluării care să nu poată fi confundată cu represiunea contravențiilor, caz în care se sancționează o simplă încălcare a unor prescripții administrative.

În domeniul protecției mediului, pentru atingerile aduse acestuia prin săvârșirea de fapte ilegale, dar și pentru daunele ecologice produse, s-a impus necesitatea stabilirii răspunderii juridice.

Metode aplicate și materiale utilizate. Cercetarea materializată în prezentul studiu a fost realizată prin aplicarea metodei construcției abstracte, a interpretării logice a normelor de drept, etc. Materialul științific folosit în vederea realizării prezentului studiu provine din lucrări științifice, studii documentare, dar și din alte surse.

Discuții și dezbateri. Conștiința de mediu este considerată în doctrină ca fiind una dintre cele mai importante căi de realizare a cointeresării protecției și dezvoltării mediului. Realitatea confirmă însă că această conștiință ecologică sau este doar în formare la multe persoane, sau lipsește, iar consecințele negative asupra mediului sunt evidente. Din aceste motive, se apelează la legislație pentru suplینirea lipsei acestei conștiințe și pentru educarea oamenilor, chiar pe cale coercitivă [6p.7-15],[7, p. 60-80].

Dreptul stabilește regulile de conduită în domeniul mediului, dar și sancțiunile care pot interveni în situațiile în care aceste reguli se încalcă prin săvârșirea de fapte dăunătoare mediului.

Alături de calea cointeresării bazată pe conștiința de mediu, pe conștiința de proprietar, răspunderea juridică reprezintă una dintre căile importante și eficiente de realizare a cointeresării în domeniul protecției și dezvoltării mediului. Folosirea constrângerii juridice, a sancționării faptelor anti-mediu este un mijloc necesar, alături de mijloacele de conștientizare, de stimulare și de amplificare a interesului populației, în vederea ocrotirii și dezvoltării mediului.

Comportamentul oamenilor poate fi dirijat în direcția respectării regulilor de conduită impuse de dreptul mediului, prin instituirea unor forme de răspundere juridică severă.

În literatura de specialitate străină se apreciază că pentru starea actuală a mediului ar exista o responsabilitate colectivă ce aparține: comunităților științifice, savanților, tuturor oamenilor care doresc progresul, deși sunt conștienți că el comportă riscuri la nivelul avantajelor avute tocmai din progresele realizate [9].

Pot fi trase la răspundere juridică orice persoane fizice sau juridice care nu respectă legislația mediului.

Persoanele care răspund juridic se pot afla în situații de *agenți poluanți* (când prin faptele lor poluează efectiv mediul) sau de *agenți nepoluanți* (când prin faptele lor ilicite nu poluează mediul propriu-zis, dar acestea sunt sancționabile după normele de dreptul mediului).

În ceea ce privește *răspunderea juridică pentru faptele poluante*, aceasta este o răspundere specială, de dreptul mediului, ce presupune existența unui element special - poluarea factorilor de mediu, prin fapte poluante [8]. Poluarea mediului poate fi rezultatul acțiunii umane, dar și rezultatul unor fenomene naturale, prin care agenții poluanți intoxică, poluează factorii de mediu. Poluarea factorilor de mediu (sol, subsol, păduri, ape, atmosferă) prin fapte poluante atrage răspunderea juridică.

În ceea ce privește *răspunderea juridică pentru faptele nepoluante*, normele de dreptul mediului, reglementează și acele fapte care deși nu poluează în mod direct mediul, sunt sancționabile în condițiile stipulate prin acestea și atrag răspunderea juridică. Reglementarea – cadru în materie, dar și alte reglementări speciale prevăd astfel de fapte, cum ar fi: schimbarea categoriei de folosință a terenurilor agricole sau forestiere fără aprobare; refuzul de prezentare autorităților pentru mediu a datelor privitoare la emisiile de poluanți; prezentarea de date sau informații false în studiile de impact asupra mediului etc.

În ceea ce privește, formele răspunderii juridice în dreptul mediului, trebuie să plecăm de la ideea că răspunderea juridică ca formă a răspunderii sociale, este o categorie juridică specifică tuturor ramurilor de drept, ce sugerează ideea de sancțiune juridică, deoarece intervine în cazul încălcării prevederilor legale și are ca efect aplicarea de sancțiuni legale. În funcție de specificul normei juridice încălcate, răspunderea juridică îmbracă o serie de forme concrete, cum ar fi: răspunderea civilă, răspunderea represivă (contravențională și penală), răspunderea disciplinară.

În țara noastră, reglementarea răspunderii juridice își are sediul în O.U.G.nr.195/2005 privind protecția

mediului. Unii autori considera ca sintagma mediu inconjurator constituie o formulare pleonasmică. Este recunoscut faptul că, în domeniul protecției mediului și al conservării naturii, rolul cel mai important le revine mijloacelor preventive de tip civil sau administrativ, în timp ce cele de drept penal au un rol subsidiar [18].

Legea nr.137/1995 republicată, stabilește în art. 82 doar trei forme fundamentale ale răspunderii juridice ce intervine ca urmare a încălcării prevederilor sale, respectiv: răspunderea civilă, contravențională sau penală. Din categoria instrumentelor juridice de protecție și conservare a mediului, mijloacele de drept penal sunt cele mai severe [13].

Răspunderea penală, alături de celelalte forme ale răspunderii juridice specifice dreptului mediului este un mijloc represiv important pentru protecția și dezvoltarea mediului. Prin implicarea legii penale în protecția mediului, se urmărește realizarea în primul rând a uneia dintre funcțiile sale fundamentale, respectiv funcția preventivă (prevenția generală și prevenția specială).

Comportamentele inconvenabile din punct de vedere social-economic sunt reglementate și incriminate atât prin norme de incriminare-cadru, cât și prin norme de incriminare speciale.

În dreptul național, prima reglementare cadru în materia protecției mediului a fost Legea privind protecția mediului inconjurător [10]. Totodată, Constituția României consacră obligația statului de a refăce și ocroti mediul inconjurător, de a menține echilibrul ecologic și de a crea condițiile optime pentru creșterea calității vieții[3]. Pe tărâm legislativ, un pas important în direcția conturării unui sistem de răspundere menit să asigure repararea integrală, eficientă și, pe cât posibil, în natură a prejudiciilor cauzate mediului, s-a realizat prin Legea privind protecția mediului [13] și ulterior prin Ordonanța de Urgență a Guvernului privind protecția mediului [18], aprobată ulterior cu modificări [14], reglementări determinate de exigența respectării angajamentelor asumate de România în scopul integrării depline în Uniunea Europeană.

Aderarea României la Uniunea Europeană în anul 2007 a impus transpunerea în legislația autohtonă a Directivei Consiliului și Parlamentului European privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului [5]. Transpunerea dispozițiilor comunitare s-a realizat prin textele Ordonanței de urgență a Guvernului privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului [17].

Legea nr.137/1995 republicată, stabilește în art.82 doar trei forme fundamentale ale răspunderii juridice ce intervine ca urmare a încălcării prevederilor sale, respectiv: răspunderea civilă, contravențională sau penală. Din categoria instrumentelor juridice de protecție și conservare a mediului, mijloacele de drept penal sunt cele mai severe[13].

Răspunderea penală, alături de celelalte forme ale răspunderii juridice specifice dreptului mediului este un mijloc represiv important pentru protecția și dezvoltarea mediului. Prin implicarea legii penale în protecția mediului, se urmărește realizarea în primul rând a uneia din funcțiile sale fundamentale, respectiv funcția preventivă (prevenția generală și prevenția specială).

Conform dispozițiilor art. 82 din Legea nr.137/1995 privind protecția mediului încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală. Conform art 85 din legea specială, sunt incriminate ca infracțiuni următoarele fapte care se pedepsesc cu pedeapsa închisorii de la 3 luni la un an sau cu amendă de la 250.000 lei la 1.500.000 lei, dacă acestea au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală: ardeea miriștilor, stufului, tufărișurilor și vegetației ierboase din ariile protejate și de pe terenurile supuse refacerii ecologice; defrișarea vegetației lemnoase din afara fondului forestier, situată pe terenuri cu pante foarte mari sau la limita superioară a vegetației forestiere; provocarea de poluare accidentală, datorită nesupravegherii executării lucrărilor noi, funcționării instalațiilor, echipamentelor tehnologice și de tratare și neutralizare,

menționate în prevederile acordului și/sau autorizației de mediu; provocarea de poluare prin evacuarea, cu știință, în apă, în atmosferă sau pe sol, a unor deșeuri sau substanțe periculoase [13].

În accepțiunea legii speciale constituie infracțiuni și se pedepsesc cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă de la 500.000 lei la 3.000.000 lei, dacă faptele au fost de natură să pună în pericol viața ori sănătatea umană, animală sau vegetală: nerespectarea restricțiilor sau interdicțiilor stabilite pentru protecția apelor și atmosferei; folosirea de momele periculoase și de mijloace electrice pentru omorârea animalelor sălbatice și a peștilor în scopul consumului sau comercializării; spălarea în ape naturale a ambalajelor de pesticide și de alte substanțe periculoase, precum și a utilajelor cu care s-au transportat sau aplicat acestea; producerea de zgomete peste limitele admise, dacă prin aceasta se pune în pericol grav sănătatea umană; nerespectarea restricțiilor și a interdicțiilor la vânat și pescuit ale unor specii protejate sau oprite temporar prin lege și în zonele cu regim de protecție integrală; continuarea activității după suspendarea acordului sau autorizației de mediu; nesupravegherea și neasigurarea depozitelor de deșeuri și substanțe periculoase[13].

Totodată se pedepsesc cu închisoare de la 1 la 5 ani următoarele fapte incriminate ca infracțiuni: eliberarea acordului și/sau autorizației de mediu fără documentația obligatorie și completă; prezentarea în studiile și analizele de impact a unor concluzii și informații false; introducerea în țară a unor deșeuri sau substanțe periculoase în scopul depozitării și/sau distrugerii; nesupunerea la testare a oricărei substanțe noi din țară sau străinătate; transportul sau tranzitul de pesticide, substanțe sau deșeuri periculoase fără autorizație; omisiunea de a raporta prompt despre orice accident major; incinerarea deșeurilor periculoase în instalații neomologate; amenajarea, fără autorizație, de depozite subterane sau de suprafață pentru deșeuri periculoase; depozitarea în spații subterane a deșeurilor sau substanțelor periculoase; fabricarea,

livrarea și utilizarea substanțelor periculoase și a pesticidelor neautorizate; nerespectarea interdicțiilor în legătură cu utilizarea pe terenuri agricole de pesticide sau îngrășăminte chimice; provocarea, datorită nesupravegherii surselor de radiații ionizante, a contaminării mediului și/sau a expunerii populației la radiații ionizante; omisiunea de a raporta prompt creșterea peste limitele admise ale contaminării mediului; descărcarea apelor uzate și a deșeurilor de pe nave sau platforme plutitoare direct în apele naturale; ascunderea unor date sau difuzarea de către funcționarii publici de informații false în legătură cu calitatea mediului și sănătatea umană; continuarea activității după dispunerea încetării acesteia; neluarea măsurilor de limitare a impactului asupra mediului a substanțelor sau deșeurilor periculoase; aprobarea și facilitarea intrării în țară a deșeurilor și substanțelor periculoase. Constatarea și cercetarea infracțiunilor se fac din oficiu de către organele de urmărire penală, conform competenței legale[13].

Conform dispozițiilor art. 87 se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 7 ani: aplicarea necorespunzătoare sau neluarea măsurilor de intervenție în caz de accident nuclear; refuzul intervenției în cazul poluării accidentale a apelor și a zonelor de coastă; provocarea, cu știință, de poluare prin evacuarea sau scufundarea în apele naturale, direct sau de pe nave ori platforme plutitoare, a unor substanțe sau deșeuri periculoase[13].

Totodată, Codul penal actual reglementează mai multe infracțiuni ecologice. În Capitolul III intitulat „Nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare și al materiilor explozive” sunt reglementate infracțiunile privind nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive și nerespectarea regimului materiilor explozive, iar în Capitolul V intitulat „Infracțiuni contra siguranței publice” sunt incriminate ca infracțiuni, infectarea apei și traficul de produse sau substanțe toxice[1].

Conform art. 345 alin. (1) Cod penal constituie infracțiunea de nerespectare a regimului materialelor nucleare sau al altor materii radio-

active primirea, deținerea, folosirea, cedarea, modificarea, înstrăinarea, dispersarea, expunerea, producția, procesarea, manipularea, depozitarea intermediară, importul, exportul ori depozitarea finală, transportul sau deturnarea materialelor nucleare ori a altor materii radioactive, precum și orice operație privind circulația acestora, fără drept și se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Conform art. 345 alin (2) constituie infracțiune sustragerea materialelor nucleare sau a altor materii radioactive și se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Dacă faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au pus în pericol alte persoane sau bunuri, au produs vătămarea corporală a uneia ori a mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. În cazul în care faptele prevăzute la alin. (1) și (2) au avut ca urmare moartea uneia sau a mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Dacă faptele prevăzute la alin. (1), (3) și (4) au fost săvârșite din culpă, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate[1].

Potrivit dispozițiilor art. 346 Cod penal, constituie infracțiunea de nerespectare a regimului materiilor explozive, producerea, experimentarea, prelucrarea, deținerea, transportul ori folosirea materiilor explozive sau orice alte operațiuni privind circulația acestora, fără drept, care se pedepsesc cu închisoarea de la 2 la 7 ani, dar și sustragerea materiilor explozive care se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Când aceste fapte privesc o cantitate mai mare de 1 kg echivalent trotil sau când cantitatea explozivă este însoțită de materiale de inițiere, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. În cazul în care toate aceste fapte au avut ca urmare moartea uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi[1].

Codul penal incriminează prin dispozițiile art. 359 traficul de produse sau substanțe toxice care constă în

producerea, deținerea, precum și orice operațiune privind circulația produselor ori substanțelor toxice, cultivarea în scop de prelucrare a plantelor care conțin astfel de substanțe ori experimentarea produselor sau substanțelor toxice, fără drept și se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi [1].

Prin dispozițiile art. 356 Codul penal consacră infracțiunea de infectare a apei care constă în infectarea prin orice mijloace a surselor sau rețelelor de apă, dacă apa devine dăunătoare sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor și se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani. Dacă fapta este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amendă[1].

Analiza legislației penale în această materie evidențiază caracterul parțial al ocrotirii penale a relațiilor sociale privind protecția mediului, aceste incriminări vizând valori sociale, care nu fac parte din sistemul mediului înconjurător [16,p. 678-679].

Constituția Republicii Moldova statuează prin dispozițiile art. 37 și 59 în sensul că Statul garantează fiecărui cetățean dreptul la un mediu înconjurător nepriemicios, din punct de vedere ecologic, pentru viață și sănătate, menționându-se că protecția mediului înconjurător constituie o obligație a fiecărui cetățean, iar persoanele fizice și juridice răspund pentru daunele pricinuite sănătății și avutului unei persoane ca urmare a unor contravenții ecologice[4]. În dreptul național, răspunderea civilă pentru daune nucleare a fost reglementată inițial prin Legea cu privire la desfășurarea activităților în domeniul nuclear [11]. Ulterior evenimentelor din 1989, răspunderea civilă pentru daune nucleare a fost consacrată, lacunar, prin dispozițiile Legii privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare [12], motiv pentru care a fost adoptată Legea privind răspunderea civilă pentru daune nucleare [15]. În materia răspunderii pentru daune nucleare sunt incidente și dispozițiile privind „Regimul activităților nucleare” al Ordonanței de urgență a Guvernului privind protecția mediului [18].

Codul penal al Republicii Moldova reglementează în Capitolul IX

infraacțiunile ecologice: încălcarea cerințelor securității ecologice prin dispozițiile art. 223, încălcarea regulilor de circulație a substanțelor, materialelor și deșeurilor radioactive, bacteriologice sau toxice prin dispozițiile art. 224, tăinuirea de date sau prezentarea intenționată de date neautentice despre poluarea mediului prin dispozițiile art. 225, neîndeplinirea obligațiilor de lichidare a consecințelor încălcărilor ecologice prin dispozițiile art. 226, poluarea solului prin dispozițiile art. 227, încălcarea cerințelor de protecție a solului prin dispozițiile art. 228, poluarea apei prin dispozițiile art. 229, poluarea aerului prin dispozițiile art. 230, tăierea ilegală a vegetației forestiere prin dispozițiile art. 231, distrugerea sau deteriorarea masivelor forestiere prin dispozițiile art. 232, vânatul ilegal prin dispozițiile art. 233, îndeletnicirea ilegală a pescuitului, vânatul sau cu alte exploataări ale apelor prin dispozițiile art. 234, încălcarea regimului de administrare și protecție a fondului ariilor naturale protejate de stat prin dispozițiile art. 235 [2].

Analiza întregului tablou legislativ din cele două țări ne permite să concluzionăm în sensul că procesul conturării sau configurării răspunderii juridice penale este supus unei continue evoluții, din perspectiva reconfigurării realității sociale, sub imperiul modificărilor legislative. Studiarea legislației în vigoare ne-a permis să determinăm nivelul de reglementare juridică a diverselor manifestări ale răspunderii juridice penale și să conturăm direcțiile de studiu.

Concluzii. Analiza legislației penale în această materie evidențiază caracterul parțial al ocrotirii penale a relațiilor sociale privind protecția mediului, aceste incriminări vizând valori sociale care nu fac parte din sistemul mediului înconjurător. Răspunderea penală, alături de celelalte forme ale răspunderii juridice specifice dreptului mediului este un mijloc represiv important pentru protecția și dezvoltarea mediului. Prin implicarea legii penale în protecția mediului, se urmărește realizarea, în primul rând, a uneia dintre funcțiile sale fundamentale, respectiv funcția preventivă (prevenția generală și prevenția specială).

Bibliografie

1. Codul penal al României. Nr. 286 din 17.07.2009. În Monitorul Oficial al României, 24.07.2009, nr. 510.

2. Codul penal al Republicii Moldova. Nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74.

3. Constituția României. Nr. 758 din 29.10.2003. În: Monitorul Oficial al României, 31.10.2003, nr. 767.

4. Constituția Republicii Moldova adoptată în 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.08.1994, nr. 1.

5. Directiva Consiliului și Parlamentului European privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului. Nr. 2004/35/CE din 21 aprilie 2004. În: Journal Officiel des Communautés Européennes, 30 aprilie 2004, nr. L 143.

6. Lupan E. Raporturile juridice de protecția mediului de viață a populației. În: Dreptul, 1997, nr. 12, p. 7-15.

7. Lupan E. Dreptul la indemnizație a victimei poluării. În: Dreptul, 2002, nr. 9, p. 69-80

8. E. Lupan, I. Trofimov, *Răspunderea de dreptul mediului*, în Rv. „Fiat Justitia”, Cluj-Napoca, nr. 1/1998, pag. 207-208.

9. Jacques Dufresne, La responsabilité collective, Colloque juridique IX –eme, Paris, pag. 131-138.

10. Legea privind protecția mediului înconjurător. Nr. 9 din 20.06.1973. Publicat: 23.06.1973 în Buletinul Oficial al României nr. 91.

11. Legea cu privire la desfășurarea activităților în domeniul nuclear. Nr. 61 din 30.10.1974. Publicat: 2.12.1974, în Monitorul Oficial al României nr. 136.

12. Legea privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare. Nr. 111 din 10.10.1996. Publicat: 29.10.1996, Monitorul Oficial al României nr. 267.

13. Legea privind protecția mediului, republicată. Nr. 137 din 29.12.1995. Publicat: 17.02.2000 în Monitorul Of. al României nr. 70

14. Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului.

Nr. 265 din 29 iunie 2006. Publicat: 6.07.2006 în Monitorul Oficial al României nr. 586.

15. Legea privind răspunderea civilă pentru daune nucleare. Nr. 703 din 3.12.2001. Publicat: 19.12.2001 în Monitorul Oficial al României nr. 818.

16. Marinescu D. *Tratat de dreptul mediului*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Universul Juridic, București, 2008.

17. Ordonanța de Urgență a Guvernului privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului. Nr. 68 din 28.06.2007. În: Monitorul Oficial al României, din 29 iunie 2007, nr. 446.

18. Ordonanța de Urgență a Guvernului privind protecția mediului. Nr. 195 din 22.12.2005. În Monitorul Oficial al României, 30.12.2005, nr. 1196.